

Uit het historisch KNA-archief:

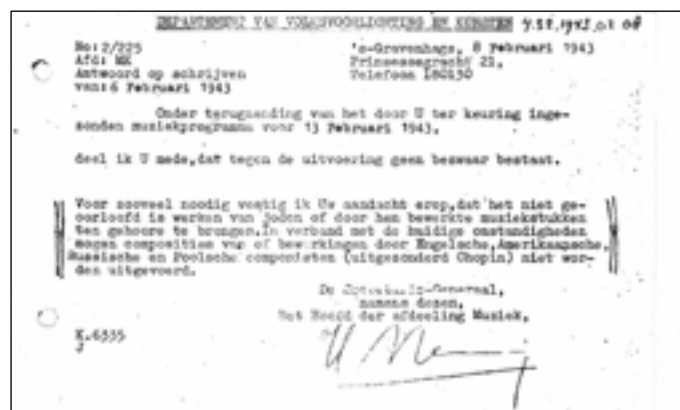
Hoe het Koninklijk Dordrechts Mannenkoor de oorlog door kwam

Elke oorlog is letterlijk een puinhoop, dat hoeft je het oudere lid van KNA echt niet te vertellen: ze hebben de Tweede Wereldoorlog (1940-'45) aan den lijve ondervonden. In het KNA-archief heeft Gerard Ek enige brieven opgedoken die van deze tijd getuigen.

Aanvankelijk draaide KNA gewoon door alsof er niets aan de hand was, maar in 1941 kwamen de eerste moeilijkheden. Een aantal mannen moesten in Duitsland gaan werken. De hiernaast afgebeelde brief is van het koorlid de heer W. Raatgens, wonende in de Hoekstraat 19 te Dordrecht. Hij bericht het bestuur van KNA per brief, gedateerd 16 april 1941, dat hij als ex-militair gedongen is voor 6 maanden in Duitsland te gaan werken, terwijl hij toch gewoon werk had. Kennelijk werden werklozen als eersten opgeroepen om in Duitsland te gaan werken. Helaas kan hij hierdoor niet meer de repetities bijwonen. Hij wenst het koor veel succes toe bij het aanstaande kerkconcert. De toon in de brief is niet echt pessimistisch, waaruit valt op te maken dat de situatie in Duitsland nog niet dramatisch was. Kennelijk werden er nog geen bombardementen uitgevoerd.

Op 13 februari 1943 werd door KNA een concert gegeven. Het programma dat werd uitgevoerd moest door het Departement van Volksvoorlichting en Kunsten in Den Haag worden goedgekeurd. Goebbels vond kennelijk dat niet alleen de media zoals kranten en radio in dienst moesten staan van de vreselijke Nazi-propaganda, maar dat ook alle uitingen van Kunst hieraan ten dienste gemaakt moesten worden. Bovendien moesten die kunstuitingen vrij zijn van niet-Arische smetten. Per brief van 8 februari 1943 (zie afbeelding) werd door voornoemd ministerie medegedeeld dat en geen bezwaren tegen het uit te voeren programma bestonden. Nadrukkelijk werd nog eens benadrukt dat er geen werken van Joden of door hen bewerkte muziekstukken ten gehore gebracht mochten worden. Tevens werd vermeld dat composities van Engelse, Amerikaanse, Poolse en Russische componisten, met uitzondering van *Chopin*, waren verboden. Jammer dat er geen recensies van het optreden van KNA in het archief te vinden waren. Zou er sprake zijn geweest van lijdelijk verzet?

Mei 1943 kreeg dirigent Henk van den Berg ontslag. Het ledental van KNA was sterk afgenomen, doordat veel leden gedwongen in Duitsland werkten. De dirigent, die in Den Haag woonde, moest na elke repetitie overnachten in hotel Heibek in Dordrecht, omdat reizen in spertijd verboden was. De reis- en verblijfskosten werden dermate hoog dat ze niet meer door het koor op te brengen waren. Dirigent Henk van den Berg vond dit bepaald niet leuk en nam wraak door op 3 november 1943 een klacht in te dienen bij het Muziekgilde der

Nederlandsche Kultuurkamer in Den Haag. Hij claimde achterstallig salaris vanaf mei à fl. 50,- per maand. De Kultuurkamer geboodt per brief van 9 november 1943 het achterstallig salaris uit te betalen, zoniet dan zouden de bestuurleden persoonlijk worden beboet, zodat uit de opbrengst hiervan de dirigent alsnog kon worden betaald. Het bestuur van KNA had dit zien aankomen en het koor opgeheven, maar jammer genoeg moest dezelfde Kultuurkamer hiervoor toestemming geven, en die trapte daar niet in! Het bestuur heeft kennelijk tandenknarsend het bevel uitgevoerd. Dat de kwestie KNA sterk verdeelde blijkt uit briefwisselingen met de leden, een extra ledenvergadering in Américain aan de Groenmarkt en een voorlichtingsavond - het bestuur had kennelijk wat autoritaire trekjes in die

tijd! - in Hotel Heibek. Arie Holster, de vader van Cock, was het niet eens met het bestuur en zegde per brief zijn lidmaatschap op. Na de oorlog werd hij overigens weer lid.

Na de oorlog heeft deze kwestie nog een behoorlijk staartje gehad: Henk van den Berg was volgens sommige koorleden tijdens de oorlog goed fout geweest! Uiteindelijk is het weer goed gekomen en heeft de dirigent, die zich directeur noemde, zijn werk na de oorlog weer hervat. Kennelijk was toen de strijdbijl begraven.

Al met al is KNA, zij het met heel wat problemen de oorlog doorgekomen. Na de oorlog werd de draad weer opgepikt, hetgeen resulteerde in een groot aantal succesvolle uitvoeringen. Inmiddels is KNA ruim 107 jaar oud en nog kerngezond!

Fred van Os